

**โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ประจำปีงบประมาณ 2563**

1. ความเป็นมา/พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตรหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตรโดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตรที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมายที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการโดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่างๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการและทันต่อเหตุการณ์การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เป็วิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเร็วขึ้นซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขาทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุด สร้างแรงดึงดูดใจจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี แก้ไขปัญหาด้านบัญชีแก่เกษตรกรอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และชุมชน

เนื่องในวโรกาสอันเป็นมิ่งมหามงคลที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงมีพระชนมายุครบ 50 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2545 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ขอพระราชทานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่กราบบังคมทูลถวาย และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุเคราะห์ และทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมายตราสัญลักษณ์โครงการ

2. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการกำหนดแผนการจัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ โดยให้ทุกจังหวัดจัดงาน ปีละ 4 ครั้ง (ไตรมาสละ 1 ครั้ง) และให้มีการติดตามการให้บริการต่อเนื่อง (Follow up) กับเกษตรกรที่ได้เข้ารับบริการจากคลินิกต่างๆ เน้นเกษตรกรรายที่มีปัญหาชัดเจนและสำคัญ

3. วัตถุประสงค์

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

1. เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรในการแก้ปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตรได้อย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์
2. เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริม และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการพัฒนาฟื้นฟูเกษตรกรให้สามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมไปถึงการแก้ปัญหาร่วมกัน

3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

1. เพื่อให้งานวิจัยพัฒนา และงานบริการวิชาการ จัดการไร่นา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพการผลิต ช่วยสนับสนุนกระบวนการบริการงานเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตของเกษตรกร ช่วยแก้ไขปัญหา อุปสรรคให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์

2. เพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริม และศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล ในการรณรงค์ฟื้นฟูเกษตรกร และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

4. พื้นที่เป้าหมาย

4.1 พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

จังหวัดพัทลุง (อ.ศรีนครินทร์, อ.กงหรา, อ.ป่าพะยอม และ อ.เขาชัยสน)

4.2 พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

จังหวัดพัทลุง (อ.ศรีนครินทร์, อ.กงหรา, อ.ป่าพะยอม และ อ.เขาชัยสน)

5. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

5.1 หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

5.1.1 กรมส่งเสริมการเกษตร

5.2 หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

5.2.1 หน่วยงานหลัก : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8

5.2.2 หน่วยงานร่วมดำเนินการ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง จังหวัดพัทลุง

6. งบประมาณที่ได้รับ

6.1 งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ปี 2563 ได้รับจัดสรรงบประมาณ 20,000 บาท

6.2 งบอื่นๆ (ระบุ)

-

7. ผลการดำเนินงาน

7.1. กิจกรรมศึกษา/ทดสอบ

-

7.2 กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

7.2.1 แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

-

7.2.2 การฝึกอบรม

-

7.2.3 การเป็นวิทยากร

-

7.2.4 การผลิตสื่อ/โสตทัศนูปกรณ์

-

7.2.5 การจัดนิทรรศการ

- การจัดนิทรรศการภายใต้โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานภายในจังหวัดพัทลุง โดยมีการจัดนิทรรศการจำนวน 4 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1 วันที่ 20 ธันวาคม 2562 ณ บริเวณเทศบาลตำบลชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
 ครั้งที่ 2 วันที่ 15 กรกฎาคม 2563 ณ ศาลาประชาคม อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง
 ครั้งที่ 3 วันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ณ ศาลาประชาคม อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
 ครั้งที่ 4 วันที่ 19 สิงหาคม 2563 ณ วัดเขาวงกต ต.กงหรา อ.กงหรา จ.พัทลุง

7.3 กิจกรรมผลิตและการขยายพันธุ์พืช

-

7.4 การประสานงาน ติดตามและรายงาน

ติดตามให้บริการไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกรที่เข้ารับบริการจากคลินิกพืช ครั้งที่ 1-4 จำนวน 60 ราย

8. ผลสำเร็จ/ผลสำคัญของโครงการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง ร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยออกให้บริการวิชาการด้านพืชและร่วมจัดนิทรรศการ ตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๖๒ – กันยายน ๒๕๖๓ ซึ่งมีเกษตรกรเข้ารับบริการในคลินิกพืช (คลินิกเกษตร ๐๒) จำนวน ๒๒๒ ราย และได้มีการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕) จำนวน ๖๐ ราย (ตารางที่ ๑)

การออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ เป็นการถ่ายทอดข้อมูลด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร ผ่านการจัดนิทรรศการ และการแจกเอกสารทางวิชาการร่วมด้วย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้ได้แจกจ่ายเมล็ดพันธุ์พืช เช่น ข้าวโพดหวาน ถั่วเขียว และพันธุ์แห่นางดำ ให้กับเกษตรกรที่สนใจและเกษตรกรที่เข้าร่วมงาน ในขณะเดียวกันก็ได้มีการรับบริการปรึกษาด้านพืช รวมทั้งการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร ซึ่งเป็นการลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำ วิเคราะห์ วินิจฉัยโรคแมลง และศัตรูพืช และให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล และพืชอื่นๆ (ตารางที่ ๒) ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เกษตรกร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาการผลิตพืชของเกษตรกรต่อไป

ตารางที่ ๑ การให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดพัทลุง (ตุลาคม ๒๕๖๒ – กันยายน ๒๕๖๓)

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	สถานที่ดำเนินการ	เกษตรกรเข้ารับบริการ (คลินิก ๐๒)	ติดตามต่อเนื่อง (คลินิก ๐๕)
๑	20 ธันวาคม 2562	เทศบาลตำบลชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง	๖๐	๑๕
๒	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓	ศาลาประชาคม อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง	๖๐	๑๕
๓	31 กรกฎาคม 2563	องค์การบริหารส่วนตำบลควนขนุน ศาลาประชาคม อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง	๔๐	๑๕
๔	19 สิงหาคม 2563	วัดเขาวงกต ต.กงหรา อ.กงหรา จ.พัทลุง	๖๒	๑๕
รวม			๒๒๒	๖๐

ตารางที่ ๒ ปัญหาและคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร (คลินิก ๐๕)

ลำดับ	ชนิดพืช	ปัญหา	คำแนะนำ/แนวทางแก้ปัญหา
1	พริก	โรคแอนแทรกโนส	- ใช้ชีวภัณฑ์บาซิลลัส (BS) ไอโซเลท 20W16 ในการป้องกันโรคแอนแทรกโนสในพริก วิธีการใช้ คือ ใช้ชีวภัณฑ์ BS อัตรา 40-50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นพริกเมื่อเริ่มออกดอก หลังจากนั้นฉีดพ่นอีกทุกๆ 5 วัน ติดต่อกันจำนวน 4-5 ครั้ง
		ใบหยิกพริก	- เมื่อพบเพลี้ยและไรขาวระบาด ควรฉีดพ่นด้วยสารสกัดน้ำมันธรรมชาติ อัตรา 15-30 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร โดยฉีดพ่นพริกทุก 7-10 วัน หรือฉีดพ่นด้วยอะบาเม็กติน อัตรา 15-20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร
2	มะเขือ	หนอนเจาะผลมะเขือ	- หมั่นตรวจแปลงปลูกอยู่เสมอ หากพบหนอนเข้าทำลายให้เก็บยอดและผลมะเขือที่ถูกทำลายทิ้งนอกแปลงปลูก - ใช้ชีวภัณฑ์ไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยฉีดพ่น อัตรา 4 ถุงต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นให้ชุ่มบริเวณต้น (ไม่สามารถใช้ได้ในระยะที่หนอนยังไม่เข้าทำลายภายในผลของมะเขือ)
3	พืชผัก	หนอนทำลายใบ	- ใช้ไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยฉีดพ่น อัตรา 4 ถุงต่อน้ำ 20 ลิตร ตั้งแต่เริ่มต้นเตรียมแปลงปลูก โดยการฉีดพ่นไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยลงในดิน และฉีดพ่นต่อเนื่องเมื่อมีการระบาดของหนอนที่ทำลายใบ (เพื่อให้การฉีดพ่นไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุด ควรพ่นช่วงเย็นเพื่อหลีกเลี่ยงแสงแดด และพ่นให้ถูกตัวแมลงให้มากที่สุด)
4	ถั่วลิสง	โคนเน่าและต้นเหี่ยว	- หลีกเลี่ยงการใช้เมล็ดพันธุ์ที่อายุการเก็บรักษานานเกินกว่า 6 เดือน ใช้เป็นพันธุ์สำหรับปลูก - ควรเก็บเมล็ดพันธุ์ตามอายุของพันธุ์ - คลุกเมล็ดก่อนปลูกด้วยสารคาร์เบนดาซิม อัตรา 5 กรัมต่อเมล็ด 1 กิโลกรัม
5	ข้าวโพด	หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด	- หมั่นตรวจแปลงปลูกอยู่เสมอ หากเจอกลุ่มไข่หรือตัวหนอนให้ทำลายทิ้ง - ใช้ไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยฉีดพ่น อัตรา 4 ถุงต่อน้ำ 20 ลิตร ตั้งแต่เริ่มต้นเตรียมแปลงปลูก โดยการฉีดพ่นไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยลงในดิน และฉีดพ่นต่อเนื่องเมื่อมีการระบาดของหนอน (เพื่อให้การฉีดพ่นไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุด ควรพ่นช่วงเย็นเพื่อหลีกเลี่ยงแสงแดด และพ่นให้ถูกตัวแมลงให้มากที่สุด) - ฉีดพ่นด้วยสารชีวภัณฑ์บีที สายพันธุ์ไอซาไว หรือเคอร์สตาร์กี้ อัตรา 80 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยฉีดพ่นทุก 4-7 วัน
6	ตะไคร้	หนอนเข้าทำลายต้น	- ดูแลรักษาแปลงปลูกให้สะอาด - ใช้สารชีวภัณฑ์เมตาไรเซียม อัตรา 1 ถุงต่อน้ำ 20 ลิตร

7	ปาล์มน้ำมัน	ด้วงแรดและหนอน ทราย	- แนะนำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทำกองล่อด้วงแรด เพื่อให้สามารถใช้ชีวภัณฑ์เมตาไรเซียมเพื่อทำลายด้วงแรดในระยะหนอนได้ ซึ่งอัตราการใช้เมตาไรเซียม คือ หัวเชื้อเมตาไรเซียม 2 ถังต่อ 1 กอง
---	-------------	------------------------	---

9. ปัญหา/อุปสรรค

- การดำเนินงานได้รับผลกระทบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19)

10. ภาคผนวก-รูปภาพโครงการ/กิจกรรมโครงการ

ภาพที่ 1 การถ่ายทอดเทคโนโลยีและออกบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ครั้งที่ 2 วันที่ 15 กรกฎาคม 2563 ณ ศาลาประชาม อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง

ภาพที่ 2 การถ่ายทอดเทคโนโลยีและออกบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ครั้งที่ 3 วันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ณ ศาลาประชาคม อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง

ภาพที่ 3 การถ่ายทอดเทคโนโลยีและออกบริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ครั้งที่ 4 วันที่ 19 สิงหาคม 2563 ณ วัดเขาวงกต อ.กรงหรา จ.พัทลุง

ภาพที่ 4 การติดตามให้บริการแก้ไขปัญหานั้นในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร 05) ในพื้นที่อำเภอศรีนครินทร์ อำเภอองครักษ์ อำเภอป่าพะยอม และอำเภอเขาชัยสน